

dore frigido, pulsu debili, intermittente, singultu, urina vel nulla, vel livida, nigra, capillosa, foetente, carunculis fuscis, nigrisve foeda, defectu virium subito, summo: ubi nihil juvat, vel medicina (902.).

1006. Hinc patet, infinitas esse nephritidis species, causasque; & inter eas unam a calculo; tamen esse omnium ferme eandem curationem? Cur in febribus toties nephritis (993.) ejusque crisis (996.)? Imo & inde Ischuria vitio renum, vel ureterum, orta intelligitur, sanatur.

A P O P L E X I A.

1007. Summa velocitas, nexus saepe cum inflammatione, foecunditas multorum inde pendentium malorum, requirit, ut ordine nunc de Apoplexia agatur.

1008. Quae tunc dicitur adesse, quando repente actio quinque sensuum externorum, tum internorum, omnesque motus voluntarii abolentur, superstite pulsu plerumque forti, & respiratione difficili, magna, stertente, una cum imagine profundi perpetuique somni.

1009. Accuratissima & multiplex valde observatio docuit, hunc morbum accidisse,

Q 3

quo-

quoties illae praegressae essent causae, quae potuerunt impedire integre, vel multum, effluxum liquidi cerebrosi spirituosum in organa sensuum, motuumque, voluntariorum, & vicissim hujus refluxum ab his organis in ipsum sensorium commune; superstitite interim cerebellosi liquoris in cor, & naturalia respirationis organa, ita, & forsitan reditu, aliquo, qui ad has functiones sustinendas quodammodo iufficiat.

1010. Quae causae omnes recensitae ab Observationibus in aliquas classes redigi possunt in commoda Praxios.

1. Nativa corporis fabrica, Caput magnum; Cervicium breve, & saepe sex modo vertebrae extractum; Corpus valde crassum & pingue, Temperies plethorica, cacochymia pituitosa multum excellens
2. Quaeunque sanguinem, lympham, materiam spirituum ita mutant, ut per arterias cerebri libere ire non possint, sed impacta haereant: talia sunt saepe
 - a. polyposae in carotidibus, vertebralibusque arteriis concrectiones, sive circa cor primo, sive intra ipsum cranium factae; quae cordis palpitatione, pulsu inaequali, vertigine, scotomia, frequentioribus, & ad auctum motum caloremve, incrementibus, se manifestant.

β.

β. spiffitudo inflammatoria cruoris; quam docent febris acuta continua, phrenitis, dolor capitis ingens, inflammatorius, diu praegreffa; tum omnia figna, quae oriuntur a fanguine; qui impeditus ire per vafa cerebri, eo majore copia, & impetu per ramos carotidis alios ruit, unde rubor, tumor, inflammatio oculorum, cum lacrymis excuffis, faciei, & colli. γ. crassa, glutinosa, pituitofa iners fanguinis totius natura; unde fenibus, catarrhosis, frigidis, humidis, pallidis, leucophlegmaticis, hic morbus admodum familiaris; quin & praefagitur iis futurus jam ante adventum fuum. per otia, hebetudines, fomententiam, pigrum ad motus quoscunque, vocem folito tardiolem, tremores ftertores, incubos, oculos pallidos, turgidos, humentes, caliginofos, vomitum pituitae frequentem, vertigines, refpirationem ad minimos motus a helofam, cum narium pinnis compreffis, omnes caufae, unde glutinofum iners fit, accumulatur (69. ad 75.).

3. Quaeque arterias ipfas, vafave nervo a cerebri ita comprimunt, ut cruor, fpiritusque, transfuere non poffint.
* plethora, cacochymia replens, cali-

Q 4

da

da valde temperies, hinc obnoxia huic malo, maxime si motus, calorve ingens velocitatem adauxerint; hinc his accidere solet a lauto valde cibo, potu, medicamentis acris & valde moventibus, ut sunt cardiaca, volatilia, vomitoria, &c; aestu, motuque exorbitantibus, intentione animi summa, diuturna, saepe repetita. β . tumores quicumque intra cranium nati, inflammatorii, abscessus, serosi, pituitosi, steatomatosi, scirrhusi, ossei, vel arterias, vel venarum coitum circa torcular, vel nervorum initia medullosa, comprimentes, aut medullam cerebri ipsam. γ . nimia velocitas cruoris in caput determinata, dum per inferiora arteriosa vasa impeditum iter per quascunque ex infinitis causas. δ . quae extra cranium venas cerebri sanguinem referentes comprimunt rursus quacunque causa. s. effusi humores sanguinei, purulenti, ichorosi, lymphatici, supra duram piame matrem externe comprimentes.

4. Omnia, quae arteriosa, venosa, lymphatica vasa interioris cerebri, circa cavitates ita solvunt, ut exeuns liquor aggestus, compressu suo fornicatas cerebroforum nervorum origines laedat. Talia sunt, serum acre in hydropicis, leuco-

CO-

cophlegmaticisque; sanguis in plethoricis; acrimonia atrabilaria in melancholicis, scorbuticis, podagricis; quae vulgaris causa intra 40 & 60gesimum aetatis annum agens; quae omnia latentia per causas moventes excitata, saepe subito morbum hunc creant. Hujus ergo praenuncia ex natura materiae prius natae, & cognitis causis excitantibus, peti debent. Maxime his animi affectus summi, & intensissima studia, nocent.

5. Huc venena quaedam referuntur, quae tamen vel ex vi trium ultimarum causarum (No. 2. 3. 4.) agunt, vel potius pulmoni primo, quam cerebro nocent.

1011. Causas has (1010.) docuit Anatomica inspectio cadaverum apoplexia extinctorum, atque observatio historica eorum, quae in ipsa horum aegrorum curatione observari possunt: meditatio autem facile in dictas (1010.) classes ordinat, curationi inveniendae quam aptissimas.

1012. Ex iisdem constat a diversis, & oppositis quidem causis, morbum hunc saepe produci; adeoque bene dividi in sanguineam & pituitosam; sed non perfecta divisione, quum & serosa, & atrabilaria,

ria,

ria, & polypofa fit, & alia.

1013. Locus vero affectus in apoplexia exquisita est totum sensorium commune; in parapoplexia vero ejus quaedam pars praeter caeteris, reliquis quodammodo, sed tamen minus, pressis. Cerebello, ut plurimum, in initio illaeso.

1014. Unde patet, cur pulsus & respiratio exerceantur, sensibus interim, motibusque voluntariis, destructis? imo cur saepe pulsus & respiratio crescant pro rato. quo sensus, motusque plus decrescunt, ut & circa mortem?

1015 Magnitudo igitur apoplexiae censetur aetate, temperie, fabrica aegri; tum vehementia symptomatum, & inprimis absoluta destructione sensuum, motuumque; respiratione valida cum profundo stertore; spuma circa os copiosa. viscidaque; sudore tenui, guttatim haerente; frigidiusculo; ortu ex debili primo parapoplexia praegressa; ortu ex epilepsia ingenti praemissa, vel ex causa nota vehementiori.

1016. Levitas & sanabilitas mali contra decernitur ex levitate symptomatum, absentia dictorum (1015.).

1017. Lenis apoplexia solvitur superveniente sudore multo, a quabili, rorido, calido, levante; urina multa, crassa, haemor-

mor-

morrhoidibus largis, diu fluentibus; fluxu menstruo restitudo; alvi fluxu; febre magna.

1018. Paulo gravior. superata causa, solet mutari in paralyfin alicujus partis musculosae; totius lateris unius, unde hemiplegia; vel omnium cervici suppositarum partium, unde paraplegia dicitur; quae raro curatur, semperque memoriae, judicii, motuum laesio es relinquit; unde soporosi, hebetes, tremuli, vertiginosi, pusillanimes remanere solent.

1019. Exquisita apoplexia (1015.), atrito cerebello, corruptis liquidis, causa in cerebellum propagata, in mortem cito finitur, raro septimum diem excurrens.

1020. Futura apoplexia praevidetur: 1. ex cognita naturali temerie (1010. No. 1.), 2. materie morbosa cognita ut causa proegumena (1010. N. 2. 3.) 3. ex procatarteticis. 4. ex primis effectibus incepti mali, ut sunt tremor; vacillatio; vertigo; scotomia; stupor; sopor; memoria vacillans; tinnitus aurium; inflatus superiorum; respiratio solito profundior, cum naribus compressis; incubus.

1021. Praesens facile noscitur, si modo inter diversos ejus gradus distinguitur.

1022. Curatio hujus mali generalis nulla

la

la dari potest: oportet enim; ut pro varietate causae (1010.), modi applicandi, & loci affecti, varia omnino sit; & ut applicetur antequam malum adoleverit.

1023. Si ergo ex lenta, inertī, frigidaque causa (1010. N. 2. lit. γ.) oritura praevideatur per signa ibi posita, statim conandum. 1. ut pressio glutinosi a capite avertatur. 2. lentor in cerebro & in toto corpore attenuetur.

1024. Pressio in vasa cerebri minuitur 1. derivatione in alia, & opposita loca. 2. evacuationibus universalibus.

1025. Vapor, fofus, balneum, fuctio, epifpasticum, rubefaciens, vesicans, causticum, fonticulus, fetaceum, frictio, ligatura determinata, venis majoribus, pedibus, cruribus, femoribus, applicata primo scopo attingendo (1025. No. 1.) valent. Collutiones, gargarismi, masticatoria, salivam moventia, apophlegmatismi, ori, faucibus, naribus applicata, eisdem inferviunt.

1026. Vomitoria, purgantia valida, certa determinata; scarificatio; venarum pertusio secundo scopo (1024. No. 2.) satisfaciunt; licet aliquid semper incerti fecum ferant.

1027. Lentor vero, praemissis (1024.
1025.

1025. 1026.) determinantibus, dissolvitur remediis generalibus contra gluten descriptis (75.) cum prudentia adhibendis, capiti applicandis omni forma: inter omnia vesicae per cantharidas profunt, & insecta similia sensim usurpata.

1028. Si ab iisdem causis (1023.) apoplexia jam facta est, raro curatur: si vires ferunt, eadem tentanda (1023. ad 1028.) naribus, ori, capiti applicanda omnia, quae sensus excitare queant; acerrimi usurpandi stimuli quicumque; alvus acri clymate laxanda.

1029. In usum tamen horum omnium (1028.) augetur saepe malum, materie magis mota, & impacta, per omnia stimulantia: viribus tamen mox projiciendis per evacuantia. Hinc in concilianda dissolutione semper evacuationi & avulsioni studendum, quantum res pati queat: inde regula; Venae sectio, ni juvet, occidit.

1030. Si autem per sua signa (1010. No. 2. l. β. No. 3. l. α. l. γ.) apoplexia oritura praevideatur, illico confugiendum ad ea, quae velocissime inanire, resolvere; avertere, queant. 1. ergo fiat larga, cita, missio sanguinis, & quidem ex jugularibus venis; quae pro re nata, repetatur: post hanc enim, si statu est morbus sanabili,

bili, statim levamen oriri solet. 2. tum purgans antiphlogisticum detur magna copia, aliquoties repetatur, ut fere assidua diarrhoea excitetur; si autem purgantia non satis cito operantur, clysmate satis acri determinantur. 3. toto dein decursu morbi medicamenta refrigerantia, diluentia, attenuantia, ad urinas ducentia, exhibeantur. 4. assiduo simul revellentia fortia addantur, donec malum superatum sit. 5. victu, potuque utatur tenuissimis. 6. caveatur summopere ab omni medicamento valido, stimulante, movente, calefaciente; a calore externo; a decubitu in lecto, maxime declivi & supino.

1031. At si illa ipsa (1030.) jam facta est, vix ulla spes supererit; eaque sola in exercitatione eorundem (1030.).

1032. Quae vero ab extravasatis liquidis inter cranium & membranas, inter membranas ipsas, a vulnere, contuso; fracto, suppuratove oritur, jam tractata est in vulneribus capitis (267. 268. 273. ad 297.), unde petenda.

1033. Quae ab effusis jam liquidis in interioribus cerebri cavitatibus orta jam est (1010. N° 4.), per sua signa ibi data, cognita, vix requirit medelam, quum plerumque mors certa cito adfit: si quid tentandum, id omne sperandum. 1. a re-
forptu

sortu effusi in venas iterum (269. 280.).
2. a correctione acrimoniae praedominantis, & glutinis simul, quae nulla re felicius, quam per saponacea Chemica absolvitur.

1034. Quae a praedominio lymphae extravasatae orta est, facilius tollitur, ommissa, utpote hic fere nocente, missione sanguinis; datis hydragogis fortissimis statim ad alvum determinatis; tum dissipantibus applicatis; maxime vesicatoriis largissimis, diu apertis; victu exsiccante; fortibus epispasticis, fonticulis, setaceisque.

1035. Si vero a venenis jam producta fuerit, nulla haecenus medela descripta habetur; ut nec illi, quae a polypo.

C A T A L E P S I S.

1036. **C**atoche, Catochus, Catalepsis, dicitur morbus, quo laborans repente, immotus, nec sentiens, illum corporis statum retinet, quem primo momento accedentis morbi habebat.

1037. Hujus ergo proxima causa immobilitas sensorii communis, prout primo momento insultus se habebat.

1038. Ergo sanguinis, cerebrosi, glandularum cerebri, emissariorum ejus absoluta quies, ut in initio.

1039.